

# DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH



Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 63 • Maribor, torek, dne 4. junija 1940 • Leto XV

## Konstruktivno delovanje je pogoj delavskega gibanja

Pomen besede konstrukcija poznamo doma vsi. Beseda je latinska in pomeni ustvarjanje ali način ustvarjanja, da odgovarja čim bolj potrebam to, kar storimo ali napravimo. Imamo konstrukcije strojev, vojske, pojmov, države in eventualno tudi konstrukcijo ali ureditev družbe in družabnega življenja. Vse ono delovanje pa, ki služi dovršenosti in popolnosti navedenih stvari, končno tudi naziranje in ideologij, imenujemo konstruktivno ali ustvarjajoče. To je treba upoštevati tudi v delavskem gibanju vseh vrst.

Posebno delavski razred je dolžan posvetiti vse svoje sile konstruktivnemu delu. Delavski razred

ima pa svoje naziranje o svojih pravicah in svojo ideologijo. Brez političnih pravic se ne more uveljavljati v zakonodaji in dokler ni demokratske zakonodaje, si tudi ne more izvojevati socialne pravice ali pa le malenkosti z veliko težavo, z bojem.

Zato ima delavstvo politično socialistično stranko, da se bojuje za politično enakopravnost delavskega razreda in svobodne strokovne organizacije, da se bore v izvojevanju svobodi za socialne pravice delavstva. Boj je sicer ločen, toda končno pa ima le isti smoter, ker sta svoboda in socialna pravica tako tesno povezani, da tvorita šele skupaj celoto družabnega problema.

Zakaj navajamo te misli? Zato, ker so v sedanjem času kar najbolj potrebne, da si jih zabičamo ne le v svojo glavo, ampak tudi v svoja srca.

Kakor sloni vsako gibanje na ideologiji in spoznanju, tako ima tudi delavsko gibanje svoje načelne temelje. Načelni temelj je zasnova, na kateri skuša delavski razred izboljšati in preurediti družabne razmere. V ta namen potrebuje organizacije, ki te zasnove razglabljujejo kot celota in šele po spoznanju taktike, ki jo jim diktirajo razmere, uravnavajo svoje konstruktivno delo. V gibanju imamo torej dve ločeni vprašanji: ugotavljanje konstruktivne ideologije in taktike je eno, drugo pa je organizacija, ki po ugotovljenih načelih in taktiki konstruktivno deluje. Organizacija je sakrosankten organ, ki sicer razglablja pojme in naziranja o življenju, ali kot organizacija mora ostati nedotaknjena, ker je organ dela, konstruktivnega dela, ne pa organ osebnih, načelnih in razkrajalnih elementov.

Konstruktivnemu delu organizacij in akcij, tisti, ki motijo solidarnost v organizacijah direkt, ali zahrbtno z navedenim razkrajalnim delom, neizmerno škodujejo. Ti zli pojavi slabše organizacije, ideološko pa nič ne koristijo, ker je reševanje vprašanj stvar celote, do čim je organizacija vršilni organ.

Opozoriti smo hoteli s tem na razna kverulantstva, ki imajo očiten namen rahljati solidnost delavskih organizacij. Delavstvo naj bo v tem oziru previdno. Čuvati mora svoje organizacije. Zaveda naj se, da bogostoma pošiljajo nasprotniki med delavstvo agente provokatorje z namenom, da naše vrste razkrajajo. To se je godilo, lahko se da godi vsak dan. Organizacije naj ohranijo enotnost in se med seboj podpirajo. Napad na organizacijo, napadi proti odbornikom brez podlage in prevelik navidezen radikalizem je pogostoma znak provokaterstva. Odbori naših organizacij morajo sami biti toliko presodni, da vodijo organizacijo po

# Umik zaveznikov preko Rokavskega preliva

V bojih za obalo Rokavskega preliva je padlo na obeh straneh ogromno žrtev

Po kapitulaciji belgijskega kralja Leopolda III., na čigar povelje je jedro belgijske armade, ki je v začetku preteklega tedna branilo črto Brügge (ob morski obali), reka Lys-Courtraai položilo orožje, je nastal za zaveznike na tem takozvanem severnem bojišču naravnost katastrofalni položaj.

Pred tem so namreč zavezniki računali, da se bodo na severnem bojišču držali še najmanj kakšnih 14 dni in med tem poskušali prodor preko nemškega ločilnega pasu pri Arrasu na reko Sommo.

Ko pa je belgijska vojska, okrog 300 tisoč mož, položila orožje, je bila Nemcem odprta pot na skrajnem severnem delu bojišča, ki so ga dotlej ščitile belgijske čete, ob obali proti Dunkerqueju in Calaisu.

Nemško armadno vodstvo samo je računalo s tem, da je zavezniška armada na severnem bojišču dokončno izgubljena, da se bo sicer lahko še nekaj dni branila, potem pa da bo prisiljena brezpogojno kapitulirati, ker ji bodo nemške divizije ob obali onemogočile tudi vsak poskus vkrcavanja. V tej presoji položaja, je nemško armadno poveljstvo tudi pozvalo zavezniško armado, da se preda.

## Angleži namesto Belgijcev

Francoski vrhovni poveljnik general Blanchard pa ni mislil na predajo. Skupno z angleškim generalom Gortom in admiralom Abrialom, poveljnikom Dunkerqueja so razmestili na fronti, ki so jo dotlej držali Belgijci, angleško armado in tako zamašili vrzel, skozi katero so pritiskali Nemci od severovzhoda na Dunkerque. Istočasno sta generala ukazala porušiti nasipe kanalov na tem delu ozemlja. Voda je preplavila ogromne komplekse zemlje poldrug meter visoko.

Zavezniška armada, ki je bila za tem obrambnim pasom se je mogla pričeti umikati proti obali in pristanišču Dunkerque, kamor so zavezniki dirigirali veliko edinic vojnega brodovja ter transportnih ladij za prevoz vojaštva.

Obstreljevanje od Nemcev zlasti iz zraka so se pod varstvom lastnih letal in mornariških topov pričele zavezniške čete vkrcavati.

## Francoska armada v pokrajini Lille

Še mnogo težji in nevarnejši položaj kot v pokrajini Dunkerque pa je vsled

poti konstruktivnega dela. Kdor pa ima dobre misli, naj jih pove, da se o njih razpravlja. Izpodkopavanja ugleda organizacije in odbornikov pa ne sme nobena organizacija dopuščati, če hoče ostati trdna.

V zmedenih časih je potrebna posebna previdnost. Ne verovati vsakomur! Bolj in edino se mora delavstvo zanašati na svoj razum in na svojo solidarnost. Tedaj pa nas ne bodo motili in slabili vplivi, o katerih ne vemo, odkod prihajajo, in delovali bomo konstruktivno složno za politične in socialne pravice.

kapitulacije belgijskega kralja nastal za francosko armado, ki se je borila v pokrajini Lille, torej jugovzhodno od Dunkerqueja na črti Courtraai ob reki Lys, kjer je bil stik z belgijsko armado — Roubaix — Lille — Douai — Cambrai — Arras — St. Omer — Calais. Ta fronta je bila pravi polkrog segajoč od Courtraia na reki Lys do morja pri Calaisu. Na ta polkrog so sedaj pritisnile nemške vojne sile z vseh strani.

Obod tega polkroga se je pod tem pritiskom vedno bolj krčilo. Dočim je del francoske armade na sektorju polkroga od Calaisa do levega brega reke Lys izvršil umik na Dunkerque, je bil položaj armade na ostalih sektorjih polkroga, na desnem bregu reke Lys čisto drugačen.

General Prioux, ki je zapovedoval temu delu francoske armade je koncentriral vse sile v območju Lilleja in skušal preko Armentieresa umik čez reko Lys na Dunkerque.

Med tem pa so Nemci pri Ypresu prodrli na Popperinghe in presekali zvezo med zavezniško armado pri Dunkerqueju ter francosko armado v pokrajini Lille.

Pri tem je bil zajet štab te francoske armade iz pokrajine Lille, ki je v bližini teh krajev vodil umik in njegov poveljnik general Prioux.

Kljub temu je francoska armada v pokrajini Lille, ki se je umikala preko reke Lys, pričela boj da se prebije preko črte Ypres-Popperinghe. To se je znatnemu delu čet tudi posrečilo, ostane pa, ki je kril umik je brez dvoma izgubljen, pobit ali zajet. Nemška poročila trdijo, da so okrog Lilleja zajeli 25.000 francoskih vojakov.

## Koliko zavezniških čet je doslej prepeljano preko Rokavskega preliva?

Iz Londona poroča Assoc. Press, da je bilo od angleške ekspedicijske armade 175.000 mož doslej prepeljanih čez Rokavski preliv 130.000 do 140.000 mož, skupno pa okrog 200.000 mož.

Izmed 340.000 zavezniških vojakov, ki so se bojevali v Flandriji in na skrajnem severozapadnem delu Francije jih je v boju še okrog 40.000.

Torej jih je padlo ali bilo ujetih kakšnih 100.000.

Kakšne so pravzaprav izgube na cni in drugi strani se samo domneva. Vojaški strokovnjaki neudeleženih držav trdijo da so strašne.

V boj je poseglo orožje vseh vrst. Strašni so bili te dni napadi in protinapadi vt zraku nad Dunkerquejem in Rokav. prelivom. Nem. letala so z bombami porušila pristaniške naprave v Dunkerqueju. Zavezniški vojaki so morali zato bresti po vodi do čolnov, ki so jih prepeljavali na ladje. Med tem pa so nemška letala metala bombe in streljala s stroj. puškami. Le siloviti protiakciji angleških letal in pa dalekonosnim topovom vojne mornarice se je zahvaliti, da se je umik vršil v redu. Obenem so angleška letala z bombardiranjem zaledja nemških čet otežkočevala zbiranje nemških čet in njihove napade.

V teh bojih je sodelovalo naenkrat do 4000 letal na obeh straneh.

## Boji za Dunkerque

V obrambnem pasu okrog Dunkerqueja, ki je zaščiten s poplavo, se nahajajo še tri zavezniške divizije, med temi tudi veliki oddelki belgijske vojske, ki je prešla na stran zaveznikov.

Nemci so obkolili Dunkerque s 15 divizijami. Poskušali so prebroditi poplavljenno ozemlje s pomočjo tankov, ki jih drže nad vodo z neke vrste gumijastimi baloni ter poganjajo s ladijskimi vijaki. Te vrste tanki pa doslej niso mogli preko poplavljenega ozemlja radi koncentričnega streljanja protitankovske obrambe zaveznikov.

Pristaniško mesto Calais ob Rokavskem prelivu je sicer obkoljeno od Nemcev, se pa še drži, dasi dobiva posadka v mestu strelivo in hrano samo s pomočjo letal.

## Poročila o zgubah

Nemci poročajo, da so pred Dunkerquejem potopili zopet 4 vojne ladje in 11 transportnih ladij, močno pa poškodovali 14 vojnih ladij in 38 transportnih ladij. Neko transportno ladjo 4000 tonsko z vojaštvom je zadel nemški torpedo in se je potopila.

Angleško poročilo pa pravi, da je angleška mornarica zgubila od 27. maja do 1. junija samo 3 rušilce in eno malo transportno ladjo in da se je tudi v teh bojih potrdilo, da letalstvo ne more premagati vojne mornarice.

Nemška poročila navajajo tudi silne zgube zavezniškega letastva pri Dunkerqueju, ki da znašajo več sto letal. Angleško poročilo pa omenja, da so zavezniki sestrelili od 28. maja do vključno 1. junija 367 nemških letal.

Vkrcavanje cele armade pod okoliščinami, kakršne so nastopile v Flandriji po kapitulaciji belgijskega kralja, še ne pomni vojna zgodovina. V nevojujočih se državah mnogo razpravljajo o tem, ker se je doslej splošno smatralo, da je kaj takega docela nemogoče.

## Nemška letala napadla Marseille

Dne 1. junija so nemška letala napadla Marseille. Zadata je bila neka angleška trgovinska ladja in ubitih je bilo 40 civilistov. V tem napadu nemških letal vidijo poskus za bodoče skupne operacije Nemcev in Italijanov v južni Franciji.

## Gospodarski svet Balkanske zveze

začel je zasedati dne 1. junija

Gospodarski svet Balkanske zveze je začel zasedati dne 1. junija v Beogradu in bo zasedanje trajalo ves teden. Namen zasedanja je označil zunanji minister dr. Cincar-Marković. Rekel je, da se svet sestaja, da bi se utrdili in razvili redni gospodarski stiki med balkanskimi državami.

Naša trgovinska bilanca je letos v prvih štirih mesecih aktivna za 486 milijonov dinarjev. (lani za 160 milijonov dinarjev).



# Španija in zavezniki

Demonstracije proti Angliji

Napetost, ki vlada v Sredozemskem morju, ni ostala brez odmeva v Španiji, kjer je na vladj general Franco, ki je postal gospodar Španije izključno s pomočjo Nemčije in Italije. Španski fašizem goji najožje stike z nemškim in italijanskim ter je zasidran zlasti med špansko akademsko mladino.

Ta mladina je že nekaj tednov na nogah in prireja demonstracije proti Angležem ter Francozom. Predvsem veljajo demonstracije Angležem, kot povod pa služi zahteva po priključitvi Gibraltarja, ki je v angleški posesti, Španiji.

Oficijelno zastopa Francova vlada stališče nevtralnosti. Francija je imela do nedavna v Madridu svojega predstavnika mar. Petaina, ki je uredil odnose med obema državama, v kolikor so bili razrahljani vsled zadržanja Francije v času državljanske vojne v Španiji. Anglija pa je poslala v Madrid bivšega vojnega ministra Samuela Hoarea, in s tem pokazala, kako zelo ji je ležeče na tem, da Španija v tej vojni ne stori ničesar, kar bi bilo v neprilog zaveznicima.

Toda španska obala je del Sredozemskega morja in na severu meji na Pirenejski na Francijo. Ako bi prišlo do spopada na Sredozemskem morju, potem je kaj verjetno, da bo vprašanje posesti španska obala igralo veliko vlogo za obe vojskujoči se strani.

## Italija se je odločila

da vstopi v vojno na strani Nemčije

Tako presojajo položaj v Parizu in Londonu, pa tudi v drugih državah. Te dni je Mussolini poslal novo pismo Rooseveltu. Kakšne vsebine je bilo to pismo, ni znano. Roosevelt je takoj odgovoril. Toda Mussolini ni sprejel ameriškega veleposlanika, ki mu je hotel vročiti to pismo.

Italijanski list »Relazioni Internazionali« poroča o manifestacijah fašističnega delavstva za cilje italijanske vojne politike; ti cilji so: Nica, Korzika, Tunis, Suez, Džibuti.

Iz Italije so odšli že skoro vsi francoski in angleški poročevalci, obratno pa tudi italijanski iz Francije oz. Anglije.

### Grčija in Italija

Kaj pišejo italijanski listi?

Nekateri italijanski listi so objavili vest, da je pred par tedni general Weygand že vkrcal del armade v Siriji in jo napotil proti Solunu. General Gamelin pa je to akcijo preprečil, češ, da ne gre komplicirati položaja.

Sedaj poročajo italijanski listi, da je Turčija zahtevala od Grške, da ji prepusti nekatere otoke, kot oporišča, gr-

go za obe vojskujoči se strani. Za Italijo bi značila posest španske obale in Balearskih otokov obvladanje zapadnega dela Sredozemskega morja in odrezanje Francije od njenih kolonij v severni Afriki, od Tunisa in francoskega dela Maroka.

Obratno pa bi Francija od tod lahko uspešno ovirala razvoj italijanskih operacij v zapadnem delu Sredozemskega morja.

Razen tega so važni za nasprotujoče si sile rudniki živega srebra v Andalenu in bakreni rudniki v Rio Tinto, na severu pa premogovniki. Zlasti je živo srebro neohodno potrebno za izdelovanje municije.

Na kateri strani je Španija z ozirom na svoj režim, ni dvoma. Toda sama prav gotovo ne more poseči v kakšno vojno, preveč je izčrpana vsled skoro dve in pol leta trajajoče meščanske vojne, toda razvoj dogodkov na evropskih bojiščih bi pa le utegnil vplivati na špansko vlado, da bi sprejela zaščito tistih, od katerih jo je uživala v meščanski vojni. Pravkar se mudi španska vojaška delegacija v Italiji in bo na Brennerju pozdravila Nemce. Toda, ako se Španija zaplete v vojno, bo imela proti sebi Portugalsko, čije brodogradnje sodeluje z angleškim vojnim brodogradjenjem v Atlantiku.

Ška vlada pa, da je to zahtevo odklonila. (Med Turčijo in Grško obstoja vojaška pogodba. Op. ur.)

Prevoz črt čez Rokavski preliv se nadaljuje. (Havas.) Tudi sinočno noč so vlaki neprestano prevažali v angleških pristaniščih izkrcane čete v notranjost države.

Angleški minister Eden o položaju. (Havas.) Angleški minister Eden je izjavil, da je tri četrtine angleškega ekspedicijskega zbora v severni Franciji rešenega. Umik iz Flandrije nima primere v zgodovinski strategiji. Angleška armada in zavezniki so si nabrali ogromno izkustev, dragocenih za nadaljnje bojevanje in utrdili moralno vojakov. Potrebujemo pa več letal, tankov in topov, je zaključil Eden.

Kako presojajo položaj v Parizu. (Havas.) Napadi Nemcev v Flandriji so stali Nemce ogromne zgube. Francija zato lahko mirno gleda na razvoj vojnih dogodkov na Sommi in Aisni. — Ameriški časopisi pišejo, da se je v Flandriji zgodil čudež, ki so ga pričakovali.

Churchill bo govoril v torek, dne 4. junija v angleškem parlamentu o celotnem vojnem položaju.

Nov romunski zunanji minister. Dosedanji zunanji minister Gafencu je odstopil. Na njegovo mesto je bil imenovan Giurgutu, ki je privrženec nemške orientacije. Vendar pa izjavljajo v Romuniji, da te spremembe ne bodo vplivale na romunsko zunanjo politiko.

»Toraj je stari Al umrl?«

»Že davno, — menda je bilo sredi februarja. Dednja je postala Helen. Zna izvstno gospodariti. In vsi so tega mnenja, da bi bila večna škoda, če bi morala vse izgubiti.«

»Ne bo izgubila«, je izjavil Dale. Kako šudno je zvenel njegov glas celo lastnim ušesom! Bil je hripav in nenavaden, kakor ga že dolgo, dolgo ni več uporabljal.

»No, tudi mi smo vsestransko razmišljali. Jaz sem rekel, da bo izgubila. Moj oče pravi isto. Carmichael tudi.«

»Kdo je to?«

»No, saj se spominjaš tistega gonjača, ki je minulo jesen z Royem in Anchinellom prišel po dekletu?«

»Da. Imenovali so ga Las — Las Vegas. Po videzu mi je ugajal.«

»Hm! Še bolj ti bo ugajal, kadar ga boš bližje spoznal. Je ves čas skrbel, da je bila farma Miss Helen v redu. Ampak zadeva se vedno bolj zaostruje. Beasley je s tistim Riggsom sklenil prijateljstvo. Saj se ga spominjaš?«

»Da.«

»No, in ta se je vso zimo potepal po Pine in prežal na priliko, da bi se približal Bo ali Helen. To je vsak lahko videl. In prav pred kratkim še, se je podil na konju za Bo, — tako da je doživela prav grd padec. Roy pravi, da Riggs zalezuje Helen, jaz pa menim, da bi temu falotu ena kakor druga bila dobrodošla. No in ravno to je sprožilo takorekoč vso to zadevo. Carmichael je premlatil Riggsa in ga spodil iz nasebine. Vendar je prišel spet nazaj. Beasley je obiskal Miss Helen in ji je predložil, naj bi se z njim poročila, da bi ji potem, kakor je rekel, ne vzel farme.«

Dale je poskočil in srdito zaklel.

# Doma in po svetu

Debata o Sovjetski Rusiji. Socialisti smo od početka Jugoslavije stalno zagovarjali ureditev diplomatskih in trgovinskih odnosov s Sovjetsko Rusijo. O tem so govorili naši poslanci v parlamentu. Poslednjič je tako zahtevo postavil naš poslanec s. Petejan ob priliki debate o proračunu za leto 1928-29. Preteklo pa je mnogo časa, predno se je v državi pristopilo k reševanju tega vprašanja. Sedaj pa se v zvezi z vzpostavitvijo odnosov s SSSR pojavljajo razne iluzije, izmed katerih je najbolj nesmiselna ona o panslavizmu. Tudi piše se o SSSR vse mogoče in nemogoče. »Hrvatski dnevnik«, ki razpravlja o vzpostavitvi zvez s SSSR pravi med drugim to-le: »Z druge strani je dejstvo, da je to (SSSR), velika federacija držav in narodov, v kateri je spoštovana individualnost vsakega naroda. Tam se ne vodi nobena akcija za raznarodovanje in nikogar ne smatra za manjvrednega, ki pripada temu ali onemu narodu. V tej zajednici držav in narodov obstoji gotov socialni red, a vodstvo države se nahaja v rokah ene stranke...« — To je vse točno in res, in iz pisanja »Hrvatskega dnevnika« sledi, da jim je rešitev narodnega vprašanja na način, kot je v SSSR, ideal (glede socialnega vprašanja zastopa HSS drugačno stališče).

Nemci pri občinskih volitvah na Hrvatskem so se udeležili volitev v treh občinah samostojno, in so v njih tudi zmagali, v dveh občinah so zmagali skupno z Madžari, v sedmih občinah pa so samostojno kandidirali in dosegli 21 mandatov. V vseh ostalih občinah so šli skupno z Mačkoveci in dobili v 40 občinah 93 občinskih odbornikov. Skupno s prej omenjenimi občinami je po poročilu »Deutsche Nachrichten« izvoljenih na Hrvatskem 177 narodno zavednih Nemcev.

Nebenih novih bufetov in gostiln se ne bo dovoljevalo do 31. decembra 1941 v Sloveniji, kar od 20.000 gostinskih obratov v državi jih je bilo ob koncu leta 1939 na področju Dravske banovine 5.194, ali en gostinski obrat na 200 prebivalcev. Ker torej ni krajevne potrebe in je treba zatirati pijančevanje, je banska uprava odredila, da upravne oblasti prve stopnje ne smejo izdajati nobenih obrtnic za bufete in gostilne do 31. decembra 1941.

Radi ustavitve dela uslužbencev električne cestne železnice v Zagrebu dne 1. maja je uprava nastopila z represalijami. Razveljavljen je bil statut in nato so sledili odpusti uslužbencev v velikem številu. Obenem je uprava objavila, da sprejema novince, ki pa morajo imeti mero najmanj 176 cm. Debata o tej zadevi se sedaj še vedno nadaljuje. HRS dolži marksiste, da so povzročili ustavitve tramvaja dne 1. maja. V resnici pa so cestni železničarji v Zagrebu organizirani v HRS.

Ugibanje o letini. Napovedujejo slabo leto za žito in sadje. Drugod pa zopet prav dobro. Mraz, pozna pomlad in mrzla ter zadnja povodenj ne obetajo najboljše letine. Če napravijo povodenj 21 milijonov škode, se to že nekaj pozna. Letina bo verjetno srednja. Pisanje o slabi letini je pa vsakoletno manevriranje spekulantov.

Uspeh delavstva v tvornici aluminija v Lovozcu. Delavci v tvornici aluminija v Lovozcu

so nedavno sklenili kolektivno pogodbo, s katero so dosegli zvišanje mezd za 30 odstotkov. Zaradi naraščajoče druginje so delavci zopet zahtevali zvišanje mezd. Delodajalci in delojemalci so se končno sporazumeli, da tvornica vsem delavcem brez razlike zviša mezde za din 200.— mesečno.

Predstavniki Zveze monopolskih delavcev in delavk so ponovno obiskali generalnega ravnatelja uprave monopolov in mu predložili zahteve monopolskega delavstva.

Provizija trafikantom se zviša. Trafikanti dobivajo od prodanih tobačnih izdelkov 5 odstotkov provizije. Ta provizija se zviša v kratkem na 6 odstotkov. — Pred prvo svetovno so imeli trafikanti po 7 in 8 odstotkov provizije, samostojni trafikanti 9.

Prido! Ivanje premoža narašča v Južni Avliji. Pridobivanje premoža od leta 1935 rapidno narašča vsako leto. Leta 1935 je znašala produkcija (primer januar-april 1940) 2.389.630 ton, prejšnja leta pa 1.380.612 ton. Produkcija se je zvišala v petih letih za 73 odstotkov. Temu je vzrok deloma razvoj industrije, deloma nujnost, da se porablja domači premog zaradi motenj prometa.

Nemci so podražili celulozo. Nemška celuloza je veljala 22 mark 100 kg. Za maj in junij jo producirajo po 49 mark. Papirne tvornice dobivajo celulozo iz Nemčije, niso je pa mogle nabaviti večje količine, ker je dobavitelji nočejo dobavljati zaradi izpreminjanja cen.

Papirni kartel obeta podražitev papirja. »Centropapir« je predložil konzumentom zahtevo, da podraži papir kar za preko din 2.— za kg. Od podražitve je izvzet samo časopisni rotacijski papir. Za koliko bo kartel dvignil cene, še ni sporočil. — Papirne tovarne, vsaj pri nas, pa le delno obratujejo, kar znači, da je dražitev umetna.

Krematorij v Beogradu zgradi. Beograjsko društvo »Ogenj« je že pred nekaj časa dobilo od občine svet za zgradbo krematorija. Občina je sedaj odobrila načrte za krematorij in izdala gradbeno dovoljenje.

Švicarji so sestrelili nemški bombnik, ki je priletel v skupini več nemških letal preganjan od Francozov nad švicarsko ozemlje.

Rojstni dan predsednika dr. Beneša. Dne 28. majnika t. l. so proslavili Čehoslovaki v inozemstvu 56. rojstni dan dr. Eduarda Beneša, bivšega drugega predsednika Čehoslovaške republike. Čehi še v inozemstvu vedno imenujejo dr. Beneša kot svojega predsednika, o katerem je izjavil prvi čehoslovaški prezident T. G. Masaryk v svojih znanih Razgovorih s pisateljem Čapkrom: »Pravim Vam, brez Beneša bi ne imeli Republike.« Tako visoko je pokojni Masaryk cenil delo dr. Beneša v emigraciji za časa svetovne vojne, ki je prinesla osvoboditev Čehoslovaške izpod jarma Avstro-Ogrske. Sedaj biva dr. Beneš v Londonu, kjer vodi nadaljnjo akcijo »Čehoslovaškega narodnega odbora« za vzpostavitev Čehoslovaške Republike. Nedavno se je mudil dr. Beneš v Franciji in obiskal tam tudi čehoslovaške legije.

Husitske slavnosti v Nemčiji. (CEPS) Mesto Bernau, ki leži 30 km severno od Berlina, slavi vsako leto nemško zmago nad husitskimi vojskami, ki so leta 1432 obležale Bernau. Na dan sv. Jurja je vsa češka armada odšla, ker ni mogla zavzeti mesta.

Čevlji, ki se ne smejo več izdelovati. Iz Berlina poročajo, da je izdal nemški urad za usnjarstvo posebno naredbo, ki prepoveduje nadaljnjo izdelavo cele vrste čevljev. Prepovedana je izdelava lakaških čevljev za dame in gospode, čevljev iz posebnega ševroja (Gold-Silberchevreaux), nadalje se ne smejo izdelovati damski čevlji, katerih peta je višja od 52 mm. Prodajati se tudi ne smejo damski škornji, ki so višji kot 18 cm, dalje usnjati kopalni čevlji in usnjati copati.

Zane Grey:

112

## Mož iz gozda

»Dobro so prestali zimo.«

»Ho, to je izvrstno. Rabila bova takoj dva velika, izvrstna konja.«

»Tako!« je vzkliknil John in trepljal svojega mustanga. »Zdaj se boš lahko odpočil do najine prihodnje ture. Milt, kako pa je s tvojimi konji?«

»Cemu?« je vprašal Dale ostro; izpustil je iz rok trsko, ki jo je držal in je vstal od ognja.

»Jezdil boš z menoj doli v Pine, — to je tisti — zakaj.«

In tedaj se je Dale spomnil dobro znane, mirne in močne sugestivnosti, ki so jo Beemani vedno kazali v trenutkih grozeče nevarnosti.

Pri tej jasni Johnovi izjavi, ki je zvenela preveč odločno in jasno, da bi se moglo o nji dvomiti, se je ob Dalejevem spominu na Pine poročil v njem občutek, kakor da je bil do slej mrtev in se ravnokar trepetaje prebujal k novemu življenju.

»Povej, kar mi imaš povedati!« je bruhnilo iz njega.

Kakor strela iz jasnega je udaril iz njega vanj mormonov odgovor:

»Roya so ustrelili. A umrl menda ne bo. Poslal me je po tebe. Hude stvari se pripravljajo. Beasley hoče Heleno s silo pregnati in ji uropati farmo.«

Po Dalejevih žilah je zagomazelo. Znova ta boleča a opajajoča zveza med njegovim prejšnjostjo in nejasno bodočnostjo. Njegove strasti so bile mračne misli, sanje in hrepenenje. Te prijateljeve besede pa so polne podžigajočega diha stvarnega življenja.

»Res, res!« je zaklical John. »Jaz bi ravno tako govoril, če ne bi bil tako pobožen. Ali ti ne vzbuja prednost tega okroglookega Mehikanca vroče želje, da bi enostavno počil? Ti ljubi Bog! Ampak Roy je bil razkačen! Roy je Miss Helen in Bo neverjetno vzljudil... No in pri prvi priliki je Roy Beasleya povzval na odgovor in mu je kar brez okolišev napravil hudo pridigo. In tedaj se je zgodilo: Riggs je Roya ustrelil. Streljal je iz-za Beasleyevega hrbita, ko se Roy ni zanesel! Riggs pa se še baha, da je junak samokresa. Morda mu bo ta strel še presedal!«

»Tudi meni se tako zdi«, je odvrnil Dale, ki ga je nekaj v grlu tiščalo. »No, kaj pa mi ima Roy sporočiti?«

»Ho, se ne morem vsega naenkrat spomniti, kaj mi je Roy naročil«, je odgovoril John neodločno. »Ampak bil je strašno razburjen in v velikih skrbih. Rekel je: »Povej Miltu, kaj se je zgodilo, povej mu, da se nahaja Helen Rayner v večji nevarnosti kakor prejšlo jesen. Povej mu, da sem videl, da se je oziral preko gor proti rajski livadi in njegovo srce je govorilo iz njenih oči. Povej mu, da ga bolj ko vse drugo, potrebuje sedaj ob svoji strani!«

Dale je vztrepetal po vsem telesu kakor v vročini. Vrtinec strastnih občutkov nepoznane sladkosti je zajel njegovo dušo in napadla ga je divja želja, da bi Roya in Johna in njune nedolžne zaključke opsoval.

»Roya — se meša!« je vzkliknil Dale.

»No, slišiš Milt, — res se ti čudim. Izmed vseh tautov, kar jih poznam, ima Roy svojo glavo najbolj še na pravem mestu.«

»Dečko! Če me zapelje tako daleč, da mu bom verjel, — in se pozneje izkaže, da ni bilo res, — potem — potem ga ubijem«, je grozeče izjavil Dale.



# Iz naših krajev

TRŽIČ

## S. Stanko Sova

Dne 23. maja t. l. je preminul v Bistrici pri Trzinu svoječasni glavni delavski zaupnik s. Stanko Sova. Proletarska dolžnost nam velpa, da mu ohranimo kot mučeniku delavskega gibanja neminljiv spomin. Po stoti stavki leta 1936 ni mogel nikjer več dobiti stalne zaposlitve. Zavrtna sušica mu je prestrigala nit bednega življenja. Njegovega pogreba se je udeležila velikanska množica delavcev, pa tudi mnogo uglednih Tržičanov. Idealistu poštenjaku in velikemu delavskemu trpinu ključemo: Slava!

Na naš poziv glede javnega obračuna nabrajanega denarja za storžiske žrtve ni nobene odgovora, kar je zelo čudno. Za javne zbirke naj velja tudi javen obračun. Stvar naj bi razčistilo razsodišče, ali so ves denar dobili v roke sorodniki udeležencev ali ne. Darovi so bili zbrani samo zanje, a za nič drugega. Prosimo, da nam oblasti razjasnijo to zamotano zadevo!

KRANJ

Pomanjkanje surovin v tekstilni tovarni »Jugobruna« je tako veliko, da se bo skoraj gotovo pričelo obratovati v najkrajšem času le 3 dni v tednu. Pričakuje, da bodo merodajni činitelji storili vse, da podjetje dobi v zadostni količini surovin, da ne bo prizadetih skoraj 1200 delavcev. Položaj delavstva je že itak težak, če pa mora delati skrajšano, se življenjske prilike še poslabšajo ni v interesu države.

Zakaj se je ustavila gradnja ceste na Jezersko? Gradila se je cesta iz mesta Kranja proti Primskovem na Jezersko. Delo je prevzelo gradbeno podjetje »Slograč« iz Ljubljane. Ne vemo iz kakšnega vzroka se je delo ustavilo. Podjetje je odpustilo vse delavce. Zopet narašča brezposelnost, življenjske potrebe pa se draže. Kako bodo brezposelnosti preživljali svoje družine, ko pa nimajo zaslužka?

Opozorjamo naročnike »Delavske Politike«, da poverjenik pobira naročnino vsako nedeljo od 9. do 11. ure v »Cankarjevem domu«.

LAŠKO

Zanimiva delavska pravda se je vršila te dni pred okrajnim sodiščem v tožbi nekega odpuščenega delavca proti Tovarni cementa TPD v Trbovljah. Tovarna je namreč delavca februarja naenkrat odpustila iz službe, ne da bi mu jo bila prej odpovedala v zakonitem 14 dnevem odpovednem roku. Ko je prišel delavec k obračunu, mu niso hoteli izplačati niti mezde za že odsluženih 10 delovnih dni, ker ni hotel podpisati izjave, da je s tem popolnoma izplačan in da nima ničesar več terjati. Niti poselske knjige mu niso hoteli izročiti. Odpustili pa so ga radi tega, ker je prišla k delavcu parkrat v tovarniško samsko stanovanje njegova zaročenka in je baje s tem delavec zagrešil razlog za takojšen odpust po § 239 t. 7 obrtnega zakona, ker je na ta način navajal ostalo službeno osebje k nemoralnim dejanjem. Delavec je zato vložil po odvetniku dr. Reismanu tožbo proti tovarni na plačilo že odslužene mezde in za zakonito 14 dnevno odpovedno dobo. Sodišče je po izvedenih dokazih obsodilo »Tovarno cementa«, da mora delavcu plačati odsluženo mezdo ter vse pravdne in sodne stroške, tudi za odpoved, ker ni imela nikakega razloga za takojšen odpust. V razlogih navaja sodišče, da v delavčevem početju še ni zazreti navajanja drugih delavcev k nemoralnim dejanjem v smislu § 239 t. 7 o. z. Zakon ima po mnenju sodišča v mislih le aktivno, direktno, ne pa pasivno navajanje h konkretnim dejanjem in to v pogledu seksualne morale, kvečjemu k takim dejanjem, ki predstavljajo težjo kršitev morale. Posebno pa bi takšno »navajanje« moralo zadevati tudi ob poslovne interese službodajalca. O takšnem navajanju pa v danem primeru gotovo ne more biti govora, zlasti, ako se upošteva to, kar izpovedujeta toženkinji priči R. M. in R. I. — Odpustni razlog torej ni obstojal in bi zato morala tožena tožniku službo v redu odpovedati, če se ga je hotela iznebiti. Ker mu ni odpovedala, je v smislu § 241 o. z. delavec zahtevek za 14 dnevno odpoved zoper njo upravičen, glede že zaslužene mezde pa je tožena stranka itak priznavala terjatev.

## Koliko stane angleški vojak

Od zadnje vojne so narasli stroški za vzdrževanje in opremo ene divizije na dvakratno predvojno višino. Po mnenju angleškega ministra Sira Johna Simona znašajo stroški za prehrano vojno opremo in vzdrževanje enega samega vojaka kopne vojske nič manj kot 600 funtov na leto. Ta vsota odgovarja vsoti, ki jo porabi ena srednje situirana angleška rodbina na leto za svoje vzdrževanje. Večji so stroški pri mornarici. Tu je treba pomisliti na daljše vojaško izobraževanje in na splošne težave. Že leta 1918 je stal angleški mornar državo letno 650 funtov, danes se je pa ta svota primerno zvišala.

Najdražji so pa letalci; koncem minule vojne je stal letalec angleško državo okrog 700 funtov na leto, od tedaj se je pa ta vsota podvojila.

MARIBOR

## Krojaški pomočniki v mezdnem gibanju

Iz vrst krojaških pomočnikov nam pišejo: Pred več kot štirimi tedni so se začela pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe v krojaški stroki. Vršilo se je dvoje pogajanj med podružnico Osrednjega društva krojaških pomočnikov v Sloveniji in Združenjem krojaških mojstrov. Pogajanja pa niso dovedla do nikakršnega uspeha. Poročilo, ki je bilo pred štirimi tedni objavljeno v »Večerniku« z velikim naslovom, je javnost spravilo v zmotu, da je mislila, da so krojaški pomočniki uspeli s pogajanjem in dobili kar jim gre. Kakor smo že zgoraj ugotovili, to ni res. Res pa je, da so sedaj pogajanja sploh prekinjena. Mojstri so namreč sporočili, da za pogajanja niso več kompetentni, ker so člani njihovega združenja odšli k vojakom. To seveda ne drži. Od pregovornejšega odbora je odšel k vojakom en sam mojster in še ta se je sedaj vrnil. Ako je ta odbor imel poprej mandat za pogajanja, ga ima lahko tudi sedaj.

Pogajanja so potekala doslej tako neugodno, da bi bili pomočniki v nekem salonu iz-

gubili din 100 pri izgotovljenju enega komada sukne, ako bi bili pristali na predloge mojstrov. Plače pomočnikov znašajo tedensko od din 150 do din 335. Povprečno pa din 200 do din 275. To je gotovo minimalna plača za kvalificiranega delavca, ki ima vrhu tega še to nesrečo, da ostaja v mrtvi sezoni med letom brez dela in zaslužka.

Se slabši je položaj krojaških pomočnic, ki imajo tedensko mezdo po din 60 do din 80. Zato se ni čuditi, ako je razvito sušmarstvo. Din 80 tedensko zasluži dekle, ki se je količkaj izučilo damskega krojaštva z lahkoto, pa mu ni treba sedeti po 10 in več ur v delavnici, ampak dela lepo mirno in počasi zase na domu. — Organizacija je sedaj zaprosila za posredovanje mestno poglavarstvo, ki bo pozvalo obe stranki na pogajanja. Ako pogajanja ne bi uspela, bodo pomočniki seveda morali misliti na druga sredstva, da pridejo do svojih pravic in do povišanja mezde, ki je spričo draginje nujno.

Radi slabe ceste bo ustavljen avtobusni promet Maribor—Celje. V našem listu smo že več let opozarjali kako nujno potrebno je, da bi se popravila oziroma na novo zgradila cesta Maribor—Celje, ki bo sposobna tudi za avtobusni promet, ker je sedanja cesta v tako slabem stanju, da je ni mogoče več uporabljati. Tudi drugi listi so pisali v enakem smislu. »Slovenec« pa je od časa do časa prinašal vesti, da bo zlasti cesta od Maribora do Rač v kratkem času asfaltirana. Tozadevna dela so bila že oddana itd. Vse pa je ostalo pri starem. Te dni pa je isti »Slovenec« objavil, da bodo Mestna podjetja primorana ukiniti avtobusni promet na progi Maribor—Celje, ker se radi slabe ceste avtobusi preveč kvarijo. Znano je, da je bila ta avtobusna proga najbolj donosna, ker se je prebivalstvo, ki je precej oddaljeno od železniške proge rado posluževalo avtobusnega prometa. Če se ta napoved »Slovenca« uresniči, bo to vsekakor hud udarec tako za potnike, kakor tudi za Mestno avtobusno podjetje. Menimo pa, da bi

lahko to preprečili z intervencijo na merodajnih mestih. Zato je verjetno, da bo v kratkem zopet objavljeno, da se bodo dela na tej cesti kmalu pričela in bo tako tudi mestni avtobus še nadalje prevažal potnike na tej cesti.

Zakaj je tako slaba telefonska zveza med Mariborom in Beogradom? Revez je tisti, ki mora voditi telefonske razgovore v Mariboru z Beogradom. Največkrat je tako, da lahko plačaš pristojbino za razgovor, ne da bi se mogel sporazumeti z dotičnim, ki te kliče na aparat iz Beograda, ali pa ti njega. V slušalki se čuje brnenje, kot brne žice v vetru na prostem, razen tega pa udarjajo na uho vsi mogoči šumi in med tem brnjenjem in šumenjem čuješ, ako dobro napenjaš sluh, slaboten glas, ne da bi mogel razločiti kdo govori in kaj govori. V uradnem listu čitamo skoro v vsaki številki o otvoritvi vedno novih telefonskih zvez med našimi telefonskimi postajami v različnih krajih naše države in najraznovrstnejši telefonski postajami v inozemstvu. Ako se na glavni telefonski progi v naši državi ne more voditi telefonskih razgovorov, kako neki izgleda ta stvar, ako človek s kakšno podeželske telefonske postaje govori s kakšnim krajem v Franciji ali Italiji? Naše mnenje je, da se nedostatkem na telefonski progi Maribor—Beograd lahko pride v okom.

Zato apeliramo na poštno upravo v Mariboru, da to stvar uredi. Predvsem pa naj dotični, ki na mariborski pošti daje zvezo z Beogradom v pričetku govora vpraša naročnika, ali čuje razgovor ali ne in potem ukrene, kar je potrebno, oz. naj poštna uprava opozori telefonske naročnike, da ne more lamčiti za brehiben prenos govora in da telefonirajo na lastno odgovornost.

120 otrok iz Nemčije je te dni potovalo preko Maribora v Italijo na počitnice.

Na občnem zboru zadruga »Pohorska železnica«, ki se je vršil minulih četrtek, je bilo sklenjeno, da se bo 20. junija vršil izredni občni zbor zadruga, ki bo sklepal o likvidaciji. To vprašanje je svoječasno dvignilo mnogo prahu v Mariboru. Izkazalo pa se je, da je ta načrt, kakor tudi veliko število drugih sličnih načrtov, ki jih pri nas zadnja leta ni manjkalo, neizvedljiv.

Letošnji Materinski dan je počastilo Žensko društvo z zbirko oblek, obutve, perila in denarnih prispevkov za revno dečo. Žene, ki so potrkale na vsa vrata, so pri mnogih našle veliko razumevanja za svoje delo in znaša nabrana vsota preko 13.000 din, precej novega blaga in mnogo uporabljenih starih oblačil, ki jih sedaj članice popravljajo in šivajo. Žensko društvo se vsem dobrotnikom, ki so k lepemu uspehu vsak po svojih močeh dobrosrčno pripomogli v imenu revne dece in v svojem imenu najlepše in iskreno zahvaljuje. Hvala vsem, hvala vsakemu posamezniku! Darila se pa še naknadno sprejemajo v trgovini ge. Zlate Brišnikove, zato prosimo one, ki name ravajo še kaj prispevati, da tam oddajo svoja darila. Vse nabrano se uporabi v slučaju potrebe v smislu poziva »Jugoslovanske unije za zaščito otrok«. — Žensko društvo.

KOPALNE OBLEKE, nogavice, platenice (lastni izdelki), perilo, kombinize, volno, platno, odeje, blago, obleke, predpasnike, rute, čepice itd. najugodnejše pri MARA OSET, Koroska 26 (poleg tržnice). Sprejemamo učenca-ko-

O stavki sobo-, črkoslikarskih in plesarskih pomočnikov je pred dnevi v »Večerniku« objavil nek mojster odgovor pomočnikom na članek, ki je bil objavljen v »Delavski Politiki«. Ob zaključku stavke se je pa izkazalo, da je bilo stališče, ki so ga pomočniki objavili v našem listu pravilno, zato se ne izplača obširneje odgovarjati prizadetemu mojstru v »Večerniku«.

Avtobusni promet na progi Maribor—Murska Sobota je bil te dni uveden. Odhod iz Maribora dnevno ob 17. uri iz Glavnega trga, prihod v Mursko Soboto ob 19.30 uri. Odhod iz Murske Sobote dnevno ob 5.30 uri, prihod v Maribor ob 8. uri. Ob nedeljah in praznikih vozi poleg tega avtobus iz Maribora ob 6. uri zjutraj in se vrača iz Murske Sobote ob 17.30.

Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev je odprla novo podružnico v Stritarjevi ulici št. 17.

4 mesečno sestrico je po nesrečnem naključju v spanju zadušil 21 mesečni bratec, sin vrtnarja Kaufmana na Meljski cesti. Roditeljica sta se mudila po opravkih in dala spat 4 mesečno hčer Marijo v posteljo, kamor sta pozneje položila spat tudi njenega bratca ki pa se je v spanju prevrnil na svojo sestrico in jo zadušil. Pozvani zdravnik ni mogel več obuditi otroka, uradna komisija pa je ugotovila, da je bil otrok zadušen po nesrečnem naključju.

V Betnavskem gozdu so te dni orožniki izsledili kaznjena Franca Pletersiča, ki je pred kratkim pobegnil od dela v Limbušu. Pletersček je bil svojčas obsojen na 6 letno ječo in bi bil moral čez tri mesece zapustiti kaznilnico, radi pobege pa bo verjetno zopet obsojen na daljši zapor.

Narodno gledališče. Ponedeljek, dne 3. junija ob 20. uri: »Baletni večer ljubljanske opere.« Red A. Torek dne 4. junija ob 20. uri: »Baletni večer ljubljanske opere.« Red C.

GRIZ-OSET

izletniška, vinogradniška gostilna, prvovrstna sortirana sladka vina. Znižane cene, dobra topla in mrazja jedila, prenočišča, avtocesta, sončenje, ležalni stoli!

## Jeklo v vojni

V sedanji vojni je jeklo med najvažnejšimi kovinami. Jeklo se rabi v miru, bolj pa v motorizirani vojski.

Nemčija izdeluje mnogo jekla, mora pa uvažati velik del železne rude.

Doma je pridelala leta 1938 11.400.000 ton železne rude, uvažala pa je 22.000.000 ton in sicer iz Švedske 9, iz Francije 5, iz Algirije, iz Tunisa in francoskega Maroka 1, iz Luksemburske 1,7, iz Norveške 1,1, iz Španije in španskega Maroka 1,8 milijonov ton in nekaj iz drugih dežel. Blokada je uvoz železnih rud Nemčiji zelo otežkočila in dobiva sedaj skoraj 10 milijonov ton železne rude manj, kakor prej.

Ruska železna industrija ni dovolj razvita, da bi zalagala Nemčijo in so vrhutega prometne zveze med državama slabe. Res je tudi, da saarska industrija ne dela, pa je zato češka, poljska in avstrijska železna industrija popolnoma zaposlena. Rudo si skušajo Nemci pridobivati iz Luksemburga in Švedije. Mogoče pa je, da bo razplet vojne vplival na dobavo rud iz skandinavskih dežel. Nemčija si deloma skuša pomagati z zbiranjem starega železa.

Velika Britanija mora uvažati eno tretjino svoje železne rude, Francija pa le dva odstotka, ker dobiva v lovenskih rudnikih 5 milijonov ton dobre železne rude. Velike zaloge železne rude ima Francija v afriških kolonijah, doma pa nekaj v Normandiji in Bretaniji. Francija celo izvažala okoli 15 milijonov ton železne rude in staro železo, ker francoska industrija potrebuje le okoli 10 milijonov ton rude.

Velika Britanija dobiva rudo iz Skandinavije, Francije, Algira, Tunisa, Španije, Nove Fundlandije in Sierra Loene. Dominijoni in Indija producirajo letno okoli 4 milijone ton jekla. Nadalje dobiva železo iz Belgije, Luksemburga in Zedinjenih držav. —

## S. Ivan Mlinar — v pokoj

Ime s. Ivana Mlinarja je tako dobro znano našemu delavstvu in tudi širši javnosti, da ni treba posebnega uvoda k našemu današnjemu sporočilu, o njegovem vstopu v pokoj pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, kjer je prebil sedaj sedemdesetletni s. Ivan Mlinar 20 let v službi.

S. Ivan Mlinar je bil v svojstvu uradnika in oddelčnega predstojnika vesten in marljiv delavec v upravi našega socialnega zavarovanja, kakršnih si moremo želeči čim več. V občevanju s strankami je bil ustrezljiv in nagnjen kolikor je le mogel.

Kako priljubljen pa je bil pri svojih tovariših in tovarišicah v uradu priča poslovilni večer, ki so mu ga pripravili na predvečer upokojitve, dne 31. maja.

Na prireditvi sta ga nagovorila predsednika obeh organizacij Jugovec in Krek, nato predsednik samouprave inž. Sodja, ravnatelj dr. Bohinjec in predsednik zveze blagajniških zdravnikov dr. Dereani.

Vsi so poudarjali objektivnost in kolegialnost s. Mlinarja v službi. Jugovec in dr. Bohinjec pa sta še posebej omenjala njegovo javno delovanje.

Ginjen se je s. Mlinar zahvalil za čestitke in res priščno odhodnico, za katero so organizatorji sestavili lep program s pevskim in glasbenimi točkami.

S. Mlinarju je bila izročena slika (karikatura) in šopek nageljnov.

Vemo pa, da s. Mlinar ni šel v pokoj, da postane penzionist, ki bi krmil ptičke pod Tivolijem, ampak da bo, kot doslej, posvetil vse svoje sile delu za socialistično idejo ter sodeloval tudi še naprej v naši »Delavski Politiki«, ki je vsa leta njenega obstoja z njegovimi številnimi prispevki rasla in se širila.

Naj nam bo ohranjen s. Ivan Mlinar še dolgo let, do skrajnih mej človeškega življenja, duševno in telesno čil in zdrav, kot je danes!

## Iz Češke

Koncentracijsko taborišče za profinemske obnašanje. Pod tem naslovom javljajo praški listi sledečo vest ČTK in DNB iz Prage z dne 25. maja: Radi izvijajočega, Nemčiji sovražnega obnašanja uslužbencev je bila dne 22. majnika zaprta »Vinarna pri Kohoutu« v Pragi II, v Jami in sicer za dobo 4 tednov. Odgovorni lastnik Jara Kohout (znani igralec in pevec op. ur.) je bil prepeljan v zaščitni zapor.

Lastnik hiše, v katerem je navedena vinarna, Bohumil Zahradnik je moral ravnotako v zaščitni zapor, ker se je branil sprejeti v svojo hišo kot najemnika Nemca.

Kazen 10 let robije je prejel pred ljudskim sodiščem v Berlinu češki rojak Karel Dubnik iz Terezina radi priprave veleizdaj, kjer je razmnoževal Nemčiji sovražne letake in jih razširil v krogu svojih prijateljev. (DNB)

Radi širjenja slik in risb veleizdajniške vsebine je bil obsojen pred ljudskim sodiščem v Berlinu na 2 leti ječe Jozef Welzl iz Prage. Lepil je simbole sovražnih držav po javnih tablah. (ČTK)

Na 4 leta robije in enako dobo zgube časti je bil obsojen pred ljudskim sodiščem v Berlinu Josef Bartoš iz Sobeslave radi priprave veleizdaje, ker je razširjal veleizdajalske letake.

Grške in latinske knjige v češčino. Praški listi javljajo zadnji čas v svojih kulturnih pregledih vedno nove izdaje prevodov znamenitih grških in latinskih filozofskih in pesniških knjig v češčino. Posebno v založbi Laichter in Melantrich je izšlo več takih antičnih literarnih del.

Protector je zvišal mezde in plače. Praški listi objavljajo na prvi strani naredbo rajhofskega protectorja von Neuratha, s katero je zapovedal vsem delodajalcem, da morajo izplačevati od 1. junija t. l. naprej vsakemu delavcu in nameščencu na uro po 50 vinarjev več. Ta povišek velja za vse delojemalce v enaki meri, za delavce, kot tudi za najvišje nameščence na Češkem do 3.000 kron mesečne plače.

## Odjavite delavce na orožnih vajah!

Okrožni urad naproša delodajalce, da odjavijo vse delavce ki so ali bodo šli na orožne vaje z dnem, ko so iz dela izstopili in navedejo vzrok odjave (orožne vaje), z nastopom dela naj jih ponovno prijavijo.

Svoji na orožne vaje poklicanih bodo dobili dajatve samo, če poleg potrdila o skupnem gospodinjstvu prinesejo potrdilo občine, da je člana na orožnih vajah.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!



## Podpis trgovinske pogodbe s Sovjetsko Rusijo

Sprejem poslanika pri knezu namestniku

Dne 31. maja je prispela v Beograd delegacija sovjetske vlade in sicer poslanik Anatolij Josipovič Lavrentijev v Sofiji, ataše poslanstva Trnov, zastopnik agencije Taas Vladimir Aleksandrovič Morozov in uradnik sovjetskega poslaništva Nadežda Strigo.

### Obiski

Na kolodvoru so sprejeli sovjetsko delegacijo načelnik zunanjega ministrstva Vladimir Marković, podšef protokola dr. Matić, šef odseka presbiroja dr. Dimič in več novinarjev.

Potem so se odpeljali v maršalat dvora, kjer se je delegacija vpisala v dvorsko knjigo. Od tam je delegacija prispela v zunanje ministrstvo, kjer jih je sprejel zunanji minister dr. Cincar-Marković. Po tem obisku pa so bili sprejeti pri dr. Cvetkoviću in dr. Mačku. Dr. Maček je rekel, da je pozdravil Lavrentijeva kot zastopnika SSSR

in predstavnika bratskega ruskega naroda.

V zunanjem ministrtvu je potem sledil podpis in izmenjava pogodbenih listin, nakar je bilo istotam slavnostno kosilo, ki se ga je udeležil zunanji minister in trgovinski minister dr. Andres ter več uradnikov obeh ministrstev.

V centralnem presbiroju pa je sprejel predstavnika agencije Taas šef presbiroja Milojevič in novinarji.

Ob 16. uri je sprejel sovjetskega poslanika knez namestnik Pavle. Ob 18.30 se je delegacija napotila na Avalo, kjer je položila venec. V soboto, dne 1. junija pa so si gostje ogledali beograjsko okolico ter se poklonili spomenu kralja Aleksandra na Oplencu.

Pri sprejemu se je povsod opazilo, da tudi ruski diplomati poznajo etiketo, ki je v evropskih državah v navadi in da se je drže zelo strogo.

S tem so trgovinski stiki med SSSR in Jugoslavijo vzpostavljeni.

## Volitve v organe socialnega zavarovanja zahtevamo!

Oblastno tajništvo Z. P. N. J. v Mariboru in reorganizacija bolniškega in nezgodnega zavarovanja za privatne nameščence.

Zveza društev privatnih nameščencev v Ljubljani je v zadevi reorganizacije bolniškega in nezgodnega zavarovanja nameščencev poslala Delavski zbornici konkretne predloge, katere je D. Z. sporočila vsem strokovnim organizacijam privatnih nameščencev v Sloveniji z vabilom, da sporoče k tem predlogom svoje stališče.

K predlogom Zveze društev privatnih nameščencev v Ljubljani sporoča podpisano tajništvo sledeče:

»Naša organizacija ni v principu nasprotna pametni reorganizaciji bolniškega in nezgodnega zavarovanja privatnih nameščencev, ki bi omogočila hitrejšo in cenejšo delovanje ter za-

ščitila in zboljšala pravice zavarovancev.

Je pa mnenja, da se pri taki reorganizaciji nameščenskega zavarovanja mora predvsem zaščititi pridobljene pravice zavarovancev ob prestopu iz enega zavoda v drugi, kakor tudi v slučaju, da se zavarovanec preseli iz ene banovine v drugo.

Naša organizacija je mnenja, da bi bili za tako reorganizacijo zavarovanja pooblaščen le delegati in zastopniki nameščencev, izvoljeni potom svobodnih in tajnih volitev, radi tega zahtevamo predvsem razpis svobodnih in tajnih volitev za vse krajevne organe Osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Oblastno tajništvo Z. P. N. J. v Mariboru.

## Nekaj dejstev o velesilah

Dokumentarni prikaz vojnih sil v Evropi

V Argentini je investiranega več angleškega kapitala kot pa po vseh angleških kolonijah.

Zadnjih pet let se je vrnilo iz prekomorskih delov britanskega imperija v Veliko Britanijo več ljudi, kot jih je odpotovalo iz Britanije v preoceanске dežele imperija.

Združene države Severne Amerike, ki Kanade ne »posedujejo«, prodajajo Kanadi trikrat več blaga kot Anglija.

Vse angleške kolonije, protektorati in dominioni so soudeleženi pri svetovni britanski trgovini le z 10,6 odst.

Britanski izvoz v lastne kolonije znaša samo 11,2 odst. celokupnega britanskega izvoza.

Pred vojno je imela Francija od celokupnega v inozemstvu investiranega kapitala le 4 odst. naloženega v svojih kolonijah.

Samo 3 odst. najpotrebnejših surovin se lahko dobijo v kolonialnih posestvih.

(»Aufbau«, Zürich).

## Kakšna je sila vojnega brodoglavja v Črnem morju?

Posamezne države, ki imajo zasidrano svoje bojne brodoglavje v lukah Črnega morja, bi bile za slučaj kakega pomorskega konflikta v tem delu važen faktor, in je zato zanimivo vedeti, kako močno je črnomoško vojno brodoglavje Rusije, Turčije, Romunije in Bolgarije.

Rusi imajo v Črnem morju močno vojno brodoglavje, ki ga tvorijo: oklopna križarka »Pariškaja Komuna«, 4 križarke, in sicer »Krasni Kavkaz«, »Komintern«, »Profintern« ter »Červonaja Ukraina«, ki imajo nad 6000 do 8000 ton. Dalje imajo Rusi 2 torpedovki, 2 rušilca, 1 nosilko letal, 30 podmornic ter 12 malih pomožnih ladij. Važno je tudi, da imajo Sovjeti v Črnem morju 60 velikih armiranih torpednih čolnov, ki služijo lahko za morebitni transport čet.

Turčija ima velikansko in odlično oklopno križarko »Yavuz«, Poleg »Yavuz« sta še dve manjši križarki starejšega tipa i. s. »Hamidieh« ter »Medjidieh«, od katerih ima vsaka 3500 ton; dve križarki sta še v delu. Dalje ima Turčija 8 modernih torpedovk, ki so bile zgrajene v Italiji ter Angliji, podmornic pa 17.

Romunija je začela s preosnovo svoje vojne mornarice leta 1936. Romunska mornarica je brez linijskih ladij in velikih križark. Njeni torpedovki »Regelo

Ferdinand« in »Regina Maria« imata vsako po 1800 ton, dve torpedovki sta v gradnji, nadalje imajo Romuni še dva rušilca. To je vse njihovo črnomoško brodoglavje. Romunija pa ima izredno dobre podonavske topovske ladje, ki so najmoderneje ter izvrstno oborožene. Romunsko podonavsko brodoglavje je daleko najmočnejše na vsem Balkanu in bi v sili lahko bilo uporabljeno za varnost njenih obal v Črnem morju.

Bolgarsko vojno brodoglavje je izredno majhno. Bolgarija ima le štiri patroljne ladje s po 100 tonami in 2 manjši torpedovki.

## Delavski pravni svetovalec

Rubež na cesti. (Celje).

Vprašanje: Ali lahko eksekutor izvrši rubež na cesti za svojo lastno terjatev brez priče in ne da bi se legitimiral?

Odgovor: Eksekutor ne sme rubeiti, ako je hkratu tudi upravičen do terjatve, razen, ako rubei svoje lastne stroške. Rubež lahko izvrši kjerkoli in brez priče, pač pa se mora na zahtevo legitimirati.

Noben košček papirja v zgubo. Po vsej Češki in Moravski je bila izvedena temeljita zbirka starega papirja, na katero so časopisi opozarjali občinstvo in ga pozivali, da je treba oddati državi vsak košček papirja, da ne gre ničesar v zgubo. Papir pa morajo oddajati suh.

## Kotiček sodružic

### Žena v težkih dneh

Časi, ki jih preživljamo, so težki, dvojno težki za delavsko ženo. Dokler je mož zaposlen, je njena vsakdanja skrb, kako prehraniti družino s tisto bomo mezdo, ki jo mož prinese ob sobotah domov. Ustvarjati mora naravnost čudeže, ako hoče, da njeni najbližji ne bodo trpeli pomanjkanja. Sama se mora odreči svojim najskromnejšim potrebam, samo da ima deca kaj za pod zobe in da mož nima povoda biti z njo nezadovoljen. Pridejo pa nad delavsko ženo v teh časih tudi še druge skrbi, ako mora mož na orožne vaje in žena ostane sama. V takem slučaju se večkrat zgodi, da žena izgubi glavo, ako ni poučena o pravicah, ki gredo možu po socialni zakonodaji v slučaju vpoklica. Žena mora vedeti, da mora dobiti mož zaslužek za najmanj štiri tedne, ako je vsaj že eno leto zaposlen pri enem in istem delodajalcu. Ako pa je bil do svojega vpoklica zaposlen vsaj en mesec, ima pravico do enotedenske mezde. Preskrba družine je prvo, kar prizadeva ženi v takem slučaju skrbi in če se z možem ne pomenita predno odide, ali pa ako mož sam ničesar ne ve o tem, je dvojno težko. Žena naj pred odhodom moža opomni, da uredi stvar glede izplačila mezde s podjetjem, ali sam ali pa s posredovanjem zaupnika, da ji bo podjetje nemoteno izplačevalo mezdo. — Potem je treba vedeti ženi tudi to, kaj ji je ukreniti, ako se mož po štirih tednih odsotnosti ne vrne. V tem slučaju, ali pa ako ni izgleda, da bi podjetje hotelo izplačati mezdo po zakonu, mora žena iti takoj na občino, da ji napravijo prošnjo za podporo. Razen tega ima v posebnih uvaževanja vrednih slučajih družina tudi pravico na enkratno izredno podporo v znesku din 150, ki jo prisodijo komande vojnih okrožij na podlagi poročil posebnih odborov, ki se v to svrhu ustanove na sedežu občin.

V teh časih naj si žene medsebojno pomagajo. Kadar mora žena tekat naokoli, da uredi vse ono, kar je potrebno za obstanek družine, čije oče je odsoten, naj sosedja nekoliko pazi na otroke in mogoče tudi kuha, dokler se odsotna mati ne vrne. Žene morajo baš sedaj pokazati največjo medsebojno solidarnost in si pomagati z nasveti in tudi dejansko.

V teh časih velja pregovor: Danes meni, jutri tebi.

Le ako bodo žene na mestu, bodo družine prestale težke čase brez večjih pretresljev. Vidi se pa iz tega, kako nujno potrebno je, da so žene res izobražene in da sodelujejo z možem v organizacijah in delavskih ustanovah ter se zanimajo za javno življenje.

Važno je tudi, da ima žena v tem času delavski list, »Delavsko Politiko«, ki jo mora v času odsotnosti moža prebrati še z večjo pazljivostjo. V njej bo našla vedno pouk in navsvete. Zavedna žena naj ne posmerna tiste nes pametne sotripinke, ki najprvo kar stori, odpove list, komaj je mož zaprl vrata za seboj. Ako je mož imel naročen list, je vedel zakaj ga ima in da mu je v pouk ter pomoč. »Delavska Politika«, ki prihaja trikrat na teden v stanovanje delavske družine, naj spominja ženo na prizadevanje njenega moža, da si ustvari boljše življenje zase in svojo družino. V času odsotnosti moža bo »Delavska Politika« pravi in resnični prijatelj družine. Žena, ki jo bo čitala bo znala tudi pravilno vplivati na svojo okolico in se znati v času zmede. Po možnosti, vsaj dokler dobiš od podjetja mezdo za svojega vpoklicanega moža, jo plačaj redno. Ako bi je potem ne mogla, ehvesti upravo »Delavske Politike« in prosí za odlog plačila. Ko se bo pa vrnil mož, ga o stvari ohvesti in potem skrbi, da bo eventualno zaostala naročnina plačana.

»Delavska Politika« je orožje, katerega bo delavstvo tudi v bodoče in po vojni morda še bolj kot kdaj poprej potrebovalo, zato se nam to orožje ne sme skrhati.

### ZELENJAVA IN POVRTNINE

Ali veste, kako se kuha špinača, karfiola, zelje, grah, korenje itd.? — Neumno vprašanje! To je tako enostavno, da se ni treba učiti...

Pa vendar ni. Včasih se je nemara res lahko reklo tako, ampak časi se izpreminjajo — tudi v kuhinji. Danes vemo o zelenjavih več, kot so vedele naše mame, katerih pa nikakor

ne smemo dolžiti, ker celo učenjaki niso vedeli marsičesa, kar vedo danes.

Skoraj vse, kar raste na polju in vrtu, obsega — ena stvar več, druga manj — mineralij, škroba, raztopljenih proteinov, vitaminov, celuloze in drugih snovi. Sestavljene so rastline, kakor človeško ali živalsko telo iz neštetih stanic (celic), obsegajočih nekakšno vodeno materijo, v kateri je v raztopljenem stanju sladkor, protein, škrob in mineralije. Najvažnejše mineralne snovi so prav pod kožo, prav tako vitamini, ki so v večji ali manjši množini v vseh zelenjavah in katerih neizmerna važnost za človeško zdravje in za telesni razvoj se je spoznala v naših časih.

Če imamo to na umu, bomo razumeli, da je pri kuhanju zelenjave veliko vprašanje, kako ohraniti redilne in zdravju koristne snovi.

### Namakanje

Namakati zelenjavo je opravičeno le tedaj, ako je preveč zvenela in se je vsled tega skrčila. To naj se nikdar ne stori, kadar je na primer korenje olupljeno ali zelje zrezano, zakaj v vodi se bodo gotove snovi raztopile in bodo izgubljene. Zlasti je napačno, olupiti krompir, pa ga potem namočiti, ker mu to vzame okus in tudi najvažnejše hranilne snovi.

### Kuhanje

Če kuhaš zelenjavo, jo daj v slan krop. Ne rabi mrzle vode, razen če je povrtina stara in v tem slučaju vzemi malo pecivne sode namesto soli, da se skrushi trda, olesenjena tkovina. Posebno važno je, da ne rabiš preveč vode. Najlj je le toliko, da je zelenjava komaj pokrita. Pri kuhanju izvele vode namreč mnogo hranilnih snovi in zato je škoda vsake vode, ki se zlije v lijak, kadar se je zelenjava kuhala v njej. To je kakor da bi metala dobro hrano proč. Porabiš jo lahko za kakšno juho ali omako, lahko jo tudi spraviš za poznejšo rabo in v njej zopet kuhaš kakšno povrtino.

### ALI KAVA IZTREZNI?

Zmerom in zmerom slišimo, da se dajo kvarne posledice precbilo zaužitega alkohola odstraniti z uživanjem kave.

Ravnatelj zavoda za sodno medicino na heidelberški univerzi, profesor dr. Mueller, je na osnovi pre mnogih vestnih poskusov ugotovil, da tole na moč razširjeno naziranje, še zdaleč ne drži.

Pri preskusih so dajali večje količine prav močne kave (40 gr zrn prvovrstne kave so dali na 400 cm<sup>3</sup> kroga, in so pustili 15 minut usedati) ljudem, ki so zauživali pivo. Nikoli se ni spremenila količina alkohola v krvi. Pač je pa preskus vselej pokazal, da so poskusne osebe objektivno in subjektivno ugodno občutile vpliv kave na učinek alkohola. Učinek so opazili 15 do 30 minut po zaužitju kave. Poskusne osebe niso potlej več občutile utrujenosti. Njihova hoja je postala gotovejša, jezik se jim ni več zapletal. Tudi reakcijski čas, to je razdobje med zaznavanjem dogodkov, je postal spet krajši, čeprav še ni bil normalen.

Po zaužitju kave se je pa pozneje pojavil močan občutek trudnosti in negotovosti, tako da poskusne osebe niso bile več sposobne za nadaljnje poskuse. Z uživanjem kave se človek torej za kratek čas poživí. Pri ljudeh, ki so vajari kofeina, so opazili precejšnje popuščanje učinka.

Na splošno je streznanje vinjenega človeka po zaužitju kave tako kratkodobno in sledijo mu taki pojavi onemoglosti, da si ne kaže npriti odgovornosti, da bi izdajali na primer avtomobilistom dovoljenje za poljubno uživanje alkohola, čeprav s pogojem, da se bodo potem osvežili s skodelico močne kave.

Medtem ko dosežemo s kofeinom res zmanjšanje vinjenosti, se zdi, da nikotin v tobaku učinek alkohola veča.

Nikotin razširi najbrž možganske celice in odpre pot močnejšemu dotoku krvi, s tem pa seveda povzroči, da se v živčnih celicah pomnoži alkohol. Ako torej h kavi po uživanju alkohola še povrh kadimo, uničimo do malega ves streznujoči učinek kave. »P.«

## Konzumno društvo za Mežiško dolino

reg. z. z. o. z. v Prevaljah

Poštni predal št. 3. Telefon interurban št. 5.

Poštni ček. račun 12.048. Brzjav: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta, pekarna v Prevaljah ter 7 lastnih združnih domov v Mežiški dolini.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Prodaja se le članom. Član društva lahko postane vsak. Delež znaša samo 100.— din.

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse delovno ljudstvo, kupujte življenjske potrebščine le v svojih zadrugah!

V slogi je moč, v delu rešitev!